

Πώς Άλλαξε Το Πλαίσιο Για Τις Δημόσιες Συμβάσεις

Η νέα έκθεση της διαNEOσις αναλύει τις αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο συνάπτονται οι δημόσιες συμβάσεις μετά το 2020.

Στην Ελλάδα το καθεστώς σύναψης δημοσίων συμβάσεων υποφέρει από **χρόνιες παθογένειες**. Πολλά έργα πραγματοποιούνται με καθυστερήσεις ή με υπερβάσεις του κόστους. Συχνά προηγείται μια αβέβαιη διαδικασία διαγωνισμών με ανεπαρκείς μελέτες που περιγράφουν τα έργα, με προσφυγές από υποψήφιους αναδόχους που παίρνουν χρόνια να επιλυθούν, με προβλήματα διαφάνειας ή και διαφθοράς. Προηγούμενη μελέτη της διαNEOσις, το 2020, είχε αναδείξει πολλές από αυτές τις παθογένειες. Η νέα έκθεση της διαNEOσις, την οποία υπογράφουν οι καθηγητές **Σπύρος Βλαχόπουλος** και **Δημήτρης Α. Σωτηρόπουλος** αναδεικνύει και σχολιάζει κυρίως τις αλλαγές που έφερε ο **νέος νόμος για τις δημόσιες συμβάσεις (4782/2021)** καθώς και ο, μέχρι τώρα, τρόπος εφαρμογής του.

Γιατί έχουν σημασία οι δημόσιες συμβάσεις

- Επηρεάζουν καθοριστικά τη **λειτουργία του κράτους** και την **ποιότητα των δημοσίων έργων**.
- Επηρεάζουν την οικονομία, αφού η **αναποτελεσματικότητα**, η **αδιαφάνεια** και οι **καθυστερήσεις** στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό και βάζουν εμπόδια στις επιχειρήσεις.

Το πλαίσιο στην Ελλάδα

- Παρά τις παθογένειες, έχουν γίνει **βήματα προόδου**.
- Ο προηγούμενος νόμος, ο **4412/2016**, εισήγαγε, για παράδειγμα, κριτήρια και διαδικασίες για όλες τις φάσεις προκήρυξης ανάθεσης, εκτέλεσης και παρακολούθησης των δημοσίων συμβάσεων.

Οι αδυναμίες του 4412/2016

- **Δεν αντιμετώπισε παθογένειες** του πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων στην Ελλάδα, όπως οι μακροχρόνιες διοικητικές, προδικαστικές και δικαστικές διαδικασίες και η ποιότητα των προμηθειών.
- Τροποποιήθηκε **πάνω από 300 φορές** μέσα σε 5 χρόνια.
- Στο μεταξύ δημιουργήθηκαν νέες ανάγκες, όπως οι πολλές δημόσιες συμβάσεις που χρειάζεται να συναφθούν για τα **έργα του Ταμείου Ανάκαμψης**.
- Μετά το 2016 δημιουργήθηκαν, επίσης, **νέες ανάγκες ψηφιοποίησης** λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας και των διαθέσιμων εργαλείων.

Ο νέος νόμος

Ο ν. 4782/2021 άλλαξε περίπου το 50% του προηγούμενου νόμου:

• Τροποποίησε ή αντικατέστησε συνολικά 130 άρθρα του.

• Κατάργησε 11 άρθρα.

• Πραγματοποίησε προσθήκες σε 24 άρθρα.

Το νέο πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις έφερε αλλαγές σε πέντε πεδία. Ενδεικτικά:

1. Απλούστευση διαδικασιών ανάθεσης

Το πρόβλημα:

Χρονοβόρες και αναποτελεσματικές διαδικασίες ανάθεσης που **αποτρέπουν τον καλύτερο προγραμματισμό** και αφήνουν περιθώρια για στρεβλώσεις όπως οι ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές.

Αλλαγές:

- Πιο μεγάλα περιθώρια προγραμματισμού από τις Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών (ΕΚΑΑ).
- Μέτρα ενίσχυσης των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με την αγορά για καλύτερες τεχνικές προδιαγραφές των έργων.
- Μέτρα αντιμετώπισης των **ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών** με εισαγωγή κριτηρίων ποιότητας και έγγραφων εγγυήσεων.

2. Απλοποίηση διαδικασιών στις συμβάσεις μικρής αξίας

Το πρόβλημα:

Εξαντλητικές διαδικασίες διαγωνισμών για μικρές σε οικονομική αξία προμήθειες που θα έπρεπε να είναι πιο ευέλικτες.

Αλλαγές:

- Ο νέος νόμος εισάγει την έννοια των “δημοσίων συμβάσεων ήσσονος αξίας”, με αξία έως €2.500 και προβλέπει αυξημένη ευελιξία και πιο γρήγορες διαδικασίες ανάθεσης.
- Αύξηση του χρηματικού ορίου για απευθείας αναθέσεις από €20.000 σε €30.000 για συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών και στις €60.000 για συμβάσεις έργων και συμβάσεις που αφορούν συγκεκριμένες κοινωνικές υπηρεσίες.

3. Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών

Το πρόβλημα:

Οι δημόσιες συμβάσεις επηρεάζονται από τις τεχνολογικές αλλαγές και χρειάζονται **προβλέψεις για καλύτερα εργαλεία** και διαδικασίες ψηφιοποίησης.

Αλλαγές:

- Επέκταση της υποχρεωτικής χρήσης ηλεκτρονικών εργαλείων στη διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων με αξία άνω των €30.000.
- Υποχρεωτική ανάρτηση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα δημοσιότητας των δημοσίων συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) των στοιχείων των συμβάσεων άνω των €2.500.
- Κατάργηση της επικοινωνίας με τους αναδόχους μέσω φαξ.

4. Στελέκωση των τεχνικών υπηρεσιών

Το πρόβλημα:

Η **υποστελέκωση των τεχνικών υπηρεσιών** των αναθετουσών αρχών του κράτους εμποδίζει την έγκαιρη και αποτελεσματική σύναψη και εκτέλεση των συμβάσεων.

Αλλαγές:

- Ο νέος νόμος δίνει τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να συνάπτουν συμβάσεις με εξωτερικούς τεχνικούς συμβούλους.
- Δυνατότητα επίβλεψης κάποιων έργων από πιστοποιημένους ιδιωτικούς φορείς.
- Δειγματοληπτική επαλήθευση της πορείας κατασκευής των έργων από τις διευθύνουσες υπηρεσίες.

5. Δικαστική προστασία

Το πρόβλημα:

Καθυστερήσεις σε όλα τα στάδια της εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων εξαιτίας δικαστικών ή προδικαστικών προσφυγών από φορείς που συμμετείχαν στους αντίστοιχους διαγωνισμούς.

Αλλαγές:

- Ο ν. 4912/2022 ενοποίησε τις δύο ανεξάρτητες αρχές οι οποίες επέβλεπαν τις δημόσιες συμβάσεις (ΑΕΠΠ και ΕΑΑΔΗΣΥ) σε μία, την Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ), η οποία έχει πλέον και την αρμοδιότητα των προδικαστικών προσφυγών.
- Η αίτηση αναστολής εκτέλεσης και η αίτηση ακύρωσης σωρεύονται σε ένα ενιαίο δικόγραφο.
- Διαδικασία φιλικού διακανονισμού για την επίλυση διαφορών.

Προβλήματα και παραλείψεις

- Πολλές από τις προβλέψεις του νέου πλαισίου **δεν έχουν εφαρμοστεί ακόμα στην πράξη**.
- Ο **συστηματικός μακροχρόνιος προγραμματισμός** των δημοσίων προμηθειών παραμένει δύσκολος.
- Οι προκαταρκτικές, επίσημες διαβουλεύσεις με την αγορά σπανίζουν.
- Το νέο πλαίσιο προβλέπει “κατά παρέκκλιση” διαδικασίες για τις συμβάσεις μικρής οικονομικής αξίας, **αντί να αξιοποιούνται υπάρχοντα εργαλεία**, όπως οι “συμβάσεις-πλαίσιο”.
- Παραμένουν **προβλήματα στην ψηφιοποίηση** και στον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών.
- **Δεν παρέχονται συστηματικά και τακτικά στατιστικά στοιχεία** για τα χαρακτηριστικά των δημοσίων συμβάσεων που συνάπτονται.